

Geleneksel Motiflerin Teknolojik Yeniden Üretiminde “Aura”nın Dönüşümü

Duygu AKTAŞ DURMUŞ
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
dadurmus@mehmatakif.edu.tr
ORCID 0000-0003-4790-8297

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1878421

Geliş Tarihi: 31.01.2026

Revize Tarihi: 12.03.2026

Kabul Tarihi: 27.03.2026

Atıf Bilgisi

Aktaş Durmuş, D. (2026). Geleneksel motiflerin teknolojik yeniden üretiminde “Aura”nın dönüşümü. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 260-279.

ÖZ

Günümüzün hızla gelişen dijital teknolojileri, geleneksel motiflerin yaygın, hızlı ve çeşitli şekillerde yeniden üretilmesine imkân tanımakta; bu durum, orijinal eserlerin taşıdığı *aura* kavramının yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu makalenin amacı, Walter Benjamin’in mekanik yeniden üretim bağlamında tanımladığı *aura* kavramının, geleneksel motiflerin dijital ve teknolojik ortamlarda yeniden üretimi sürecinde nasıl dönüştüğünü kapsamlı bir biçimde analiz etmektir. Bu amaçla, çalışma kapsamında nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenmiş; ilgili literatür taraması yapılmış ve artırılmış gerçeklik tabanlı sergilemeler ile yapay zekâ destekli motif üretimi gibi farklı teknolojik uygulamaların ele alındığı örnek olaylar incelenmiştir. Elde edilen bulgular, teknolojik yeniden üretimin geleneksel motifleri özgün bağlamlarından kopararak daha geniş kitlelere ulaştırdığını ve onlara yeni ifade ve etkileşim olanakları sağladığını açıkça göstermektedir. Bu durum, Benjamin’in mekanik yeniden üretim sonucunda *aura*’nın yitirildiği tezini dijital bağlamda kısmen doğrulamakla birlikte, dijital teknolojilerin motiflere yeni deneyim boyutları ve yorumlar kazandırdığını da ortaya koymaktadır. Ek olarak, blokzincir gibi dijital doğrulama teknolojilerinin, dijital kopyaların köken ve özgünlüğünü garanti altına alarak *aura* kaybını kısmen telafi edebileceği değerlendirilmektedir. Nitekim motiflerin orijinal tarihsel ve kültürel bağlamından ayrışması, bu eserlerin taşıdığı özgün manevi atmosferin (*aura*) belirli ölçüde zayıflamasına yol açmaktadır. Ancak, dijital mecralarda sağlanan erişilebilirlik ve etkileşim, *aura* kavramını tamamen ortadan kaldırmamakta, aksine farklı bir biçimde yeniden tanımlamaktadır. Sonuç olarak, dijitalleşme çağında geleneksel motiflerin *aura*’sı mutlak bir kayba uğramamakta, aksine yeni bir bağlam içinde evrilmektedir. Çalışma, kültürel miras unsurlarının teknolojik yeniden üretiminde yenilikçi sunum imkânları ile bu motiflerin özgün değerlerinin ve otantikliğinin korunması arasında dengeli bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda *aura* kavramının dijital çağda kuramsal ve pratik açıdan yeniden ele alınması gerektiğine işaret edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel motifler, teknolojik yeniden üretim, *aura* kavramı, dijitalleşme, kültürel miras.

The Transformation of “Aura” in the Technological Reproduction of Traditional Motifs

ABSTRACT

Today's rapidly advancing digital technologies enable traditional motifs to be reproduced in widespread, fast, and varied ways; this situation necessitates a re-evaluation of the concept of *aura* carried by original works. The aim of this article is to comprehensively analyze how the concept of *aura*, defined by Walter Benjamin in the context of mechanical reproduction, is transformed in the process of reproducing traditional motifs in digital and technological environments. To this end, a qualitative research approach was adopted within the scope of the study; a review of the relevant literature was conducted, and case studies examining different technological applications, such as augmented reality-based exhibitions and artificial intelligence-supported motif production, were analyzed. The findings clearly show that technological reproduction detaches traditional motifs from their original contexts, making them accessible to wider audiences and providing them with new possibilities for expression and interaction. This situation partially confirms Benjamin's thesis that the *aura* is lost as a result of mechanical reproduction in the digital context, but it also reveals that digital technologies add new dimensions of experience and interpretations to motifs. Additionally, it is considered that digital verification technologies, such as blockchain, can partially compensate for the loss of *aura* by guaranteeing the origin and authenticity of digital copies. Indeed, the separation of motifs from their original historical and cultural context leads to a certain weakening of the unique spiritual atmosphere (*aura*) carried by these works. However, the accessibility and interactivity provided by digital media do not completely eliminate the concept of *aura*; rather, they redefine it in a different way. Consequently, in the age of digitalization, the *aura* of traditional motifs is not lost entirely, but rather evolves within a new context. The study emphasizes the need for a balanced approach between innovative presentation opportunities in the technological reproduction of cultural heritage elements and the preservation of the original values and

authenticity of these motifs. At the same time, it points to the need to re-examine the concept of aura in the digital age from both theoretical and practical perspectives.

Keywords: Traditional motifs, technological reproduction, concept of aura, digitalization, cultural heritage.

Giriş

21. yüzyılın dijitalleşme olgusu, kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda köklü değişimlere yol açmaktadır. Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde kültürel miras öğeleri, fiziksel zaman ve mekân sınırlamalarından bağımsız hale gelerek çok daha geniş kitlelere süratle ulaşabilir duruma gelmiştir. Huang, Xiang, Liang, Li, ve Lai, (2018, s. 294) altını çizdiği gibi, küreselleşmenin geleneksel kültür üzerinde yarattığı baskının hafifletilmesi amacıyla, kültürel motiflerin yeniden üretilmesi sürecinde yeni iletişim teknolojilerinden yararlanılması kayda değer olanaklar sunmaktadır. Benzer şekilde, dijital teknolojiler kültürel mirası bir iletişim süreci olarak daha da görünür kılmakta; mirasa ilişkin içerik üretimini ve toplumun, kültürel mirası öğrenip benimseme motivasyonunu artırmaktadır (Lian ve Xie, 2024, s. 2). Bu doğrultuda dijitalleşme, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarımında kritik bir rol üstlenerek vazgeçilmez bir süreç haline almıştır. Bununla birlikte, dijital teknolojilerin sağladığı tüm bu imkânlarla paralel olarak yeni tartışmalar ve sorunlar da gündeme gelmektedir (Kızılaslan ve İsmailoğlu, 2021, s. 106). Gelenen noktada dijitalleşme, kültürel mirasa erişim konusunda ufuk açıcı olanaklar sağlarken, aynı anda etik ve temsil sorumluluklarına ilişkin yeni sorular ortaya çıkarmaktadır.

Kültürel mirasın dijital ortama taşınmasıyla birlikte beliren etik, temsil ve özgünlük sorunları, bu alandaki yeniliklere temkinli yaklaşmayı zorunlu kılmaktadır. Dijital teknolojilerin sunduğu sınırsız imkânlar karşısında, kültürel değerlerin ticari bir metaya veya sıradan bir görsel içeriğe indirgenerek araçsallaştırılması riski bulunmaktadır. Bu nedenle dijital kültürel miras projelerinde yerel toplulukların ve uzmanların sürece dahil edilmesi büyük önem taşır; böylece üretilen dijital içeriklerin doğruluğu ve kültürel saygınlığı güvence altına alınabilir. Lian ve Xie (2024, ss. 139-147), dijital miras alanındaki gelecek çalışmaların, yenilikçi sanal teknolojiler geliştirilirken mirasın özüne sadık kalınmasına odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Başka bir deyişle, teknolojik ilerleme ile mirasın korunması arasında hassas bir denge kurulması gereklidir. Nitekim dijital koruma girişimlerinde hem teknik standartların hem de etik ilkelerin belirlenmesi, kültürel mirasın dijital çağa uyum sağlayabilmesi için kritik bir adım olarak görülmektedir. Sonuç olarak, dijital araçlar kültürel mirasın korunması ve yaşatılmasında çığır açıcı roller oynamaktadır ancak bu araçların kültürel hassasiyet gözetilerek ve sürdürülebilir stratejiler eşliğinde kullanılması şarttır.

Bu makalenin temel amacı, geleneksel motiflerin teknolojik yeniden üretimi olgusunu kuramsal bir zeminde inceleyerek dijitalleşme sürecinin kültürel mirasın anlamı ve *aurası* üzerindeki etkilerini tartışmaktır. Bu bağlamda Walter Benjamin'in sanat eserleri için ortaya attığı "aura" kavramı, çalışmanın teorik dayanak noktasını oluşturmaktadır. Benjamin'in aura kavramı bir sanat eserinin özgün varlığını ve ait olduğu bağlamdan kaynaklanan ruhunu tanımlarken, modern çağdaki teknolojik yeniden üretim tekniklerinin bu manevi atmosferi nasıl dönüştürdüğü veya aşındırdığı sorusu makalenin inceleme konusudur. Dolayısıyla, dijital etkileşim olanaklarının kültürel miras öğelerinin yaygınlaştırılması ve yaşatılmasındaki rolü bu kuramsal çerçeve ışığında değerlendirilerek daha derinlikli bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Kuramsal Çerçeve

Dijital kültürün hızla evrilen doğası, kültürel mirasın algılanma, temsil edilme ve gelecek kuşaklara aktarılma biçimlerini yeniden gözden geçirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu dönüşüm, geçmişten devralınan değerlerin dijital çağda nasıl yorumlandığını ve korunduğunu tartışmaya açmaktadır. Bu bağlamda oluşturulan kuramsal çerçeve, estetik disiplinin klasik tartışma alanlarını dijital çağın ortaya çıkardığı yeni dinamiklerle birlikte ele almayı hedeflemektedir.

Kuramsal arka planın temel dayanak noktalarından biri, Walter Benjamin'in aura kavramıdır. Benjamin'in yaklaşımı, sanat eserlerinin yalnızca fiziksel biricikliğini değil; tarihsel bağlamını,

kültürel anlam katmanlarını ve izleyiciyle kurduğu etkileşimi de çözümlenmesi gereken unsurlar olarak ön plana çıkarır. Bu bakış açısı, dijital çoğaltma çağında dahi bir eserin zamana, mekâna ve bağlama bağlı eşsiz değerini kavrayabilmek için bütüncül bir değerlendirme zemini sunar.

Buna paralel olarak, kültürel belleğin taşıyıcı öğeleri olan motiflerin kolektif hafızadaki işlevleri üzerinde durulmaktadır. Dijital yeniden üretim süreçlerinde hangi unsurların muhafaza edilip hangilerinin dönüşüme uğradığını değerlendirebilmek için, geleneksel motif ve sembollerin yeni medyadaki temsilinin dikkatlice analiz edilmesi gerekmektedir. Bu sayede dijitalleşmeyle birlikte kültürel mirasın hangi yönlerinin süreklilik kazandığı, hangilerinin ise farklılaştığı ortaya konulabilir.

Bu kuramsal çerçeve dâhilinde, dijital teknolojilerin kültürel mirası çoğaltma, yeniden yorumlama ve dolaşıma sokma biçimleri de ele alınacaktır. Özellikle dijital ortamlarda eserlerin yayılımı, Benjamin'in aura kavramının geçirdiği dönüşümle birlikte değerlendirilecektir. Böylelikle geleneksel ile çağdaş dijital üretim pratiklerinin kesişim noktasındaki kavramsal meseleler aydınlatılarak, kültürel mirasın hem otantik değerini hem de dijital çağda kazandığı yeni anlamları bir arada kavrayan bütüncül bir kuramsal arka plan oluşturulması amaçlanmaktadır.

Aura Kavramının Tanımı

Aura, en genel anlamıyla, bir sanat eserinin özgün niteliğinden doğan ve yalnızca o esere özgü olan bir atmosfer ya da hale olarak tanımlanabilir. Walter Benjamin (2015, ss. 15-16), aura kavramını sanat yapıtının yaratıldığı yerde sahip olduğu eşsiz varlık olarak açıklar. Bu tekil varlık, yapıtın *burada ve şimdi* oluşuna, yani zaman ve mekân içerisindeki kendine has konumuna dayanmaktadır. Benjamin'e göre aura, kişi esere ne kadar yaklaşırsa yaklaşınsın, eserden hissedilen eşsiz bir uzaklık izlenimidir. Bu uzaklık hissi, izleyicinin orijinal sanat yapıtı karşısında duyduğu ulaşılamazlık ve hürmet duygularına işaret eder. Örneğin, bir tablonun orijinali ile aslına tamamen uygun bir kopyasını yan yana görsek ve aralarındaki farkı ilk bakışta seçemesek bile orijinal eser sanatçısının elinin izlerini ve tarihsel yolculuğunu üzerinde taşır. Bu durum, gerçek tabloya manevi bir ağırlık kazandırırken kopya eser, böyle bir tarihsel tanıklığı barındırmadığı için aynı etkiyi yaratamaz. İşte aura, bir sanat yapıtının tarihselliğinden ve geleneğe bağlı oluşundan kaynaklanan bu benzersiz etkiyi tanımlamak için kullanılır (Sevim, 2010, ss. 510-511). Bu nedenle Benjamin'in aura kavramı, sanat eserinin salt fiziksel varlığına değil, onun kültürel konumuna ve tarihsel süreklilik içindeki anlam katmanlarına da gönderme yapmaktadır. Böylelikle aura üzerine tartışırken, aşağıda daha ayrıntılı ele alınacak biriciklik ve otantiklik unsurlarının da geniş bir bakış açısıyla yorumlanması gerekmektedir.

Aura olgusunu daha iyi anlayabilmek için öne çıkan dört temel unsur vardır: biriciklik, otantiklik, tarihsel süreklilik ve mesafe. Bir sanat eserinin biricik olması, ondan sınırsız sayıda örnek üretilemeyeceği, dolayısıyla tek oluşu ve yerinin doldurulamaz olması anlamına gelir. Bu eşsiz karakter, doğrudan eserin otantik (hakiki) oluşuyla bağlantılıdır. Otantiklik, bir eserin orijinal olması, herhangi bir taklit veya kopya olmaması demektir. Benjamin'e göre bir sanat eserinin sahiciliği (özgünlüğü), eserin fiziksel varlığı boyunca geçirdiği değişimleri ve geçirdiği mülkiyet süreçlerini de kapsar; başka bir deyişle, eserin sahiciliği, o parçaya özgü tarihsel tanıklıkların birikimiyle tanımlanır (Benjamin, 2015, ss. 14-15). Bunun yanında, tarihsel süreklilik ve gelenek de aura kavramının vazgeçilmez bileşenleri arasında yer alır; eser, geçmişten devraldığı anlamlarla yüklüdür ve bu anlamlar onun auratik değerinin bir parçasıdır.

Tarihsel olarak bakıldığında, bir sanat eserinin ister ritüel ister kült bir amaca hizmet ederek üretilmiş olsun, daima geçmişten gelen bir anlam katmanını bünyesinde taşıdığı görülür. Özellikle eski çağlarda sanat eserleri, dini törenlerin parçası olarak yaratılır. Böylece eser ile onun törensel işlevi arasında güçlü bir bağ kurulur. Bu durum, eserin içinde bulunduğu geleneksel bağlam sayesinde kutsallık ve otorite kazanmasına yol açmıştır. Nitekim aura kavramının kaynağı da büyük ölçüde eserin bu kutsal ve törensel bağıyla beslenir. Ancak Walter Benjamin, fotoğraf ve sinema gibi mekanik yeniden üretim tekniklerinin gelişmesiyle birlikte sanat eserinin biricik ve gelenek temelli niteliklerinin aşınmaya başladığını ileri sürer. Teknik çoğaltma yöntemleri, eseri ait olduğu geleneksel bağlamdan koparıp kitlesel dolaşıma sokar. Böylece özgün eserin kendine has atmosferi yerini, geniş

kitleler için üretilmiş standart kopyalara bırakır. Benjamin, bu gelişmeyi kültürün sekülerleşmesi ve sanatın ritüel değerinin çöküşü olarak değerlendirir. Özgün sanat yapıtının *buradalığı* ve *şimdiliği*, yani orijinal zaman-mekân bağlamı, teknik çoğaltmanın sonucunda ortadan kalktığında eser kavramının gerçekliği de darbe alır (Sevim, 2010, ss. 511-512). Bu noktadan sonra bir sanat yapıtından *gerçek* anlamda söz etmek güçleşir; zira herkesin erişimine açık sayısız kopya, eserin aura taşıyan özünü gölgeler. Benjamin bu süreci bir tür kriz olarak nitelendirir: Gelenegin kırılması, insanlığın algı dünyasında köklü değişimlere işaret eder. Sonuç olarak, bir zamanlar kutsal ya da büyümlü addedilen sanat eserinin yarattığı etki (aura), modern kitle toplumunda büyümlü yitirerek sıradanlaşmış bir estetik deneyime dönüşmektedir. Ancak dijital dönemdeki sanat pratiklerine yakından bakıldığında, aura kavramının bütünüyle ortadan kalkmadığı, tersine farklı mecralarda dönüşerek varlığını sürdürmeye devam ettiği anlaşılmaktadır (Arslan, 2018, ss. 407-413). Bu noktada, dijital kültürün üretim ve dolaşım pratikleri, Benjamin'in ortaya koyduğu dönüşümün güncel karşılığını daha da karmaşıklaştırmakta ve aura kavramının dijital çağda nasıl yeniden tanımlandığına ilişkin tartışmaları kaçınılmaz kılmaktadır.

Dijital Sanat Üretimi Bağlamında Aura'nın Dönüşümü

Dijital çağ, sanat eserlerinin mekanik yeniden üretimin ötesinde bir ölçekte çoğaltılıp yaygınlaştırılabildiği bir dönemi temsil etmekte ve bu gelişme *aura* kavramının yeniden tartışılmasına zemin hazırlamaktadır. Dijitalleşme sayesinde, bir sanat eserinin kusursuz kopyalarını üretmek ve bunları anında dünyanın her köşesine ulaştırmak mümkün hale gelmiştir. İlk bakışta bu tablo, Walter Benjamin'in öngördüğü aura kaybının en uç noktaya taşındığını düşündürülebilir; nitekim dijital sanat eserlerinin fiziksel bir orijinalinin bulunmayışı, bu eserleri aura kavramının dayandığı *yer* ve *zaman* bağlamından mahrum bırakıyor gibi değerlendirilebilir. Örneğin, dijital bir görsel sanat eseri internet üzerinden milyonlarca defa görüntülenip kopyalanabilir; dolayısıyla böyle bir eserin tek bir *aslından* söz etmek zordur. Ancak dijital teknolojiler, sanat eserinin deneyimleniş biçimini ve izleyiciyle kurduğu ilişkiyi de dönüştürerek aura kavramına yeni boyutlar eklemiştir.

Arslan (2018, s. 407), dijital sanat bağlamında Benjamin'in aura kavramını irdelediği çalışmasında dijital çoğaltma tekniklerinin aura'yı bütünüyle ortadan kaldırmadığını, aksine dönüştürdüğünü savunmaktadır. Arslan'a göre dijital sanat türlerinin birçoğu, Benjamin'in aura tanımındaki biriciklik, gelenek, mesafe ve otantiklik gibi ölçütleri doğrudan karşılamasa da kendine özgü yeni bir auratik deneyim türü ortaya çıkarmaktadır. Dijital teknolojilerin gelişimiyle yaşamın her alanının –gerçeklik algımız dâhil– köklü bir değişime uğradığını vurgulayan Arslan, 1930'larda tanımlanan aura kavramının da günümüze kadar evrimleştiğine dikkat çeker. Bu etkileşimli ve dönüşümsel dijital sanat deneyimlerinin her bir katılımcı için benzersiz nitelikte olduğu belirtilmektedir. Nitekim Arslan (2018, s. 412), Benjamin'in tanımladığı anlamda artık geleneksel bir auradan söz edilemeyeceğini, bunun yerine farklı bir *sanal aura* olgusunun var olduğunu dile getirmektedir. Tamamen dijital ortamlarda (örneğin sanal gerçeklik uygulamalarında) eserlerin mekândan bağımsız biçimde yeniden üretilebilmesi sonucunda oluşan auratik etkinin, orijinal aura kavramından ayrı bir kategori oluşturduğu ileri sürülmektedir. Öte yandan artırılmış gerçeklik (AR) uygulamaları, aura konusunda farklı bir tablo çizmektedir. AR teknolojisi, dijital içerikle fiziksel mekânı bir araya getirerek gerçek dünya ile sanal dünyanın eşzamanlı var olmasını sağlar ve böylece AR ile yaratılan deneyim kısmen mekâna bağlı hale gelir. Tamamen sanal bir deneyim sunan VR'ın aksine, AR uygulamaları belirli bir fiziksel mekân ve kültürel bağlam gerektirir; gerçekleştirildiği yerin tarihsel ve fiziksel özgünlüğünden beslenen bir AR sanat enstalasyonu izleyiciye mekâna özgü bir deneyim sunar.

Latour ve Lowe (2010, ss. 6-7), dijital sanat çağında aura kavramındaki dönüşümün sadece sanal gerçeklik veya artırılmış gerçeklik teknolojileriyle sınırlı kalmadığını belirtirler. Hatta etkileşimli enstalasyonlar, üretken dijital sanat eserleri ve dijital performanslar gibi örneklerin aurayı yeniden düşünmeye imkân verdiğini savunup bu olguyu "auranın göçü" olarak adlandırarak, aura'nın tek bir orijinal nesneye bağlı sabit bir özellik olmadığını öne sürerler. Özellikle icracı sanatlar (müzik, tiyatro, dans gibi) alanında her yeniden icranın, eserin özündeki yaratıcı ruhu tekrar canlandırabileceğini; başarılı bir yorum ya da yeniden sunumun geçmiş esere yeni bir orijinallik katmanı ekleyebileceğini

belirtirler. Bu bakış açısıyla aura, zaman içinde göç eden ve farklı somutlaşmalarla kendini gösteren dinamik bir nitelik kazanmaktadır.

Latour ve Lowe, Benjamin'in mekanik yeniden üretim çağına dair analizini tümüyle reddetmeseler de onun "auranın yalnızca orijinal eserde bulunduğu" yönündeki tezini sorgularlar. Onlara göre asıl mesele, bir yeniden üretimin orijinal eserin hangi niteliklerini koruyup hangilerini yitirdiğidir. Günümüz dijital teknolojileri, bir sanat eserinin en ince yüzey detaylarını, dokusunu ve hatta zaman içinde oluşan eskime izlerini bile kaydedebilecek ölçüde ilerlemiş durumdadır; yine de dijital bir kopya, eserin tarihsel özgünlüğünün ve sahiplik geçişinin sağladığı manevi boyutu tam anlamıyla karşılayamaz. Bununla birlikte, Latour ve Lowe'nin altını çizdiği nokta, aura'nın sabit bir öz olmayıp izleyicinin algısında oluşan bir nitelik olduğudur. İzleyici, kopya eserde orijinalin ruhunu ve tarihini hissedebiliyorsa –ki bu durum kopyanın kalitesi ve sunumuna bağlıdır– aura'nın belli bir ölçüde göç ettiği söylenebilir (Latour ve Lowe, 2010, ss. 5-6). Bu yaklaşım, dijital çağda aura kavramını anlamak için geniş bir bakış açısı sunmaktadır. Belki de aura, orijinal eser ile izleyici arasındaki tekil bağ olmaktan çıkıp yaratıcı fikrin zaman içindeki yolculuğuna dönüşmüştür.

Dijital sanat üretimi bağlamında aura kavramındaki dönüşümün bir diğer kritik boyutu da dijital özgünlük sorunudur. 2020'li yıllarda sanat dünyasında büyük yankı uyandıran Nitelikli Fikri Tapu (Non-Fungible Token [NFT]) teknolojisi, dijital eserlerin aura kavramıyla bağlantılı yeni bir özgünlük iddiasını gündeme getirmiştir. NFT, blokzincir teknolojisini kullanarak dijital dosyalara benzersiz bir kimlik atayan ve onların teklifini kriptografik yöntemlerle güvence altına alan bir uygulamadır. Güner (2024, ss. 18-19), dijitalleşme ve küreselleşme bağlamında NFT olgusunu incelediği makalesinde, NFT sanatının en temel özelliğinin dijital dosyaları eşsiz hale getirmek olduğunu vurgulamaktadır.

Gerçekten de NFT, her bir dijital esere blokzincir üzerinde kayıtlı tekil bir token (jeton) tahsis ederek eserin dijital sertifikası ya da imzası işlevini yerine getirmektedir. Böylelikle dijital ortamda kolaylıkla çoğaltılabilen bir eser, NFT aracılığıyla tek ve orijinal olarak tanımlanabilmektedir. Bu yenilik, dijital sanat piyasasında orijinallik ve mülkiyet kavramlarını kökten değiştirmiştir; örneğin bir dijital sanat eseri internet üzerinde sayısız kez görüntülenebilse de NFT ile birlikte bu eserin mülkiyeti tek bir kişiye özgü biçimde tescil edilebilir hale gelmiştir. Bu durum, Benjamin'in aura tanımındaki biriciklik unsurunun dijital platformda yeniden canlandırılmasına yönelik bir girişim olarak değerlendirilebilir; NFT'lerin yaygınlık kazanması da dijital çağda bile sanat eserlerine auratik bir değer atfetme arzusunun devam ettiğine işaret etmektedir. Bütün bu gelişmeler, aura kavramının dijital dönemde de tamamen ortadan kalkmadığını, yalnızca farklı bir biçimde varlığını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

Kültürel Miras Olarak Geleneksel Motiflerin Kültürel Kimlik ve Anlam Aktarımı

Kültürel miras, bir toplumun geçmişten devralarak günümüze taşıdığı tüm maddi ve manevi değerleri ifade eden kapsamlı bir kavramdır. Bu mirasın bileşenleri, tarihi yapılar, sanat eserleri ve el işçilikleri gibi somut kültürel varlıkların yanı sıra; gelenekler, ritüeller, sözlü kültür ürünleri, müzik ve dans gibi soyut unsurları da içerir (Kunt, 2023, s. 50; Vacchio ve Bifulco, 2022, s. 3). Özellikle 2003 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO]) tarafından kabul edilen sözleşme sonrasında, kültürel miras kavramının alanı genişlemiş ve yaşayan kültürel uygulamalar da bu tanımın içine alınmıştır (Huang, vd., 2018, s. 295). Bu gelişme sonucunda kültürel miras, anıtlar veya müzelerde sergilenen eserler gibi fiziksel öğelerin ötesine geçerek nesilden nesile aktarılan bilgi, beceri, gelenek ve ifade biçimlerini de kapsar hale gelmiştir (Kunt, 2023, s. 50; Huang vd., 2018, s. 296). Tanımın bu şekilde genişlemesi, kültürel mirasın salt korunacak bir değer olmanın ötesinde, toplumların kendilerini anlamlandırma biçimlerini şekillendiren dinamik bir süreç olduğunu da ortaya koymaktadır.

Motifler, kültürel kimliğin görsel sembolleri olmaları nedeniyle, anlamların kuşaklara aktarılması konusunda ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Her bir motif, ait olduğu kültürün dünya görüşünü, inanç yapısını ve estetik anlayışını sembolik bir görsel dil aracılığıyla yansıtır; bu sayede

soyut veya karmaşık kavramlar, görsel unsurlar kullanılarak anlatılabilir ve gelecek nesillere iletilebilir. Motiflerin taşıdığı anlamı aktarma işlevi, yalnızca belirli bir coğrafi kimliğin ifadesini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda toplumsal değerlerin ve normların kuşaktan kuşağa aktarılmasında da kritik bir rol oynar. Örneğin Anadolu’da yaygın olarak görülen muska (nazarlık) motifleri, “kötü gözden korunma” inancını yeni nesillere taşırken; kilimlerde sıklıkla kullanılan bereket motifleri, tarımla geçinen toplumların bolluk ve refah arzusunu genç kuşaklara sembolik biçimde ifade eder. Bir bakıma motifler, ortak duygu ve inançları görsel bir dilde kodlayarak sonraki nesillere aktarır. Bu aktarım, sözlü ya da yazılı anlatım kullanılmaksızın doğrudan sanatsal temsil yoluyla gerçekleştiği için çoğu kez dil engelini aşar ve farklı kültürler arasında evrensel bir iletişim kurulmasına olanak tanır.

Kültürel mirasın sürdürülebilirliği perspektifinden bakıldığında, geleneksel motiflerin modern ürün ve ortamlarda yeniden yorumlanarak yaşatılması son derece değerli bir uygulama olarak görülmektedir. Bu sayede, bir motif öz bağlamından kopsa bile içerdiği anlam, farklı formlar içerisinde yaşamaya devam edebilir ve böylelikle o motifin temsil ettiği kültürel kimlik unsurları da canlılığını korur. Dekoratif desenler üzerine yapılan güncel araştırmalar, bu görsel motifler sözlüğünün farklı toplumlarda tarih boyunca hem süreklilik gösterdiğini hem de dönüşüme uğradığını ortaya koymaktadır. Nitekim ilkçağ kaya resimlerinden seramik süslemelere ve mimari bezemelere kadar genişleyen motif repertuarı, toplumların kimlik arayışlarının ve estetik ideallerinin görsel bir kaydını oluşturmaktadır. Örneğin, Çin dekoratif sanatında göze çarpan geleneksel desen sistemleri, birçok uygarlık için ulusal kimliğin görsel ifadesine dönüşmüştür. Bu geleneksel desenler günümüzde çağdaş fiber sanat alanında yeniden ele alınmakta; böylece geçmişle estetik bir bağ kurulurken, yeni sosyo-kültürel konulara cevap veren yaratıcılıklara da ilham vermektedir (Chen, 2025, s. 256-259). Dolayısıyla motiflerin farklı bağlamlarda yeniden üretilmesi, sadece görsel zenginlik ve çeşitlilik yaratmakla kalmaz; aynı zamanda kültürel anlamların nesiller arası aktarım biçimine dair önemli bir kavramsal zemini görünür hale getirir.

Sonuç olarak, kültürel mirasın çok katmanlı anlamları ve kimliği oluşturan unsurları, motifler aracılığıyla kendilerine görsel bir aktarım kanalı bulmaktadır. Bu yolla toplumsal bellek canlı tutulmakta; yeni kuşaklar kültürel değerleri yalnızca sözlü veya yazılı metinler üzerinden değil, estetik deneyimler vasıtasıyla da özümseyebilmektedir. Bu süreçte, motiflerin özgün anlamlarını korumaları kadar çağın şartlarına uyum sağlayacak şekilde yeniden yorumlanmaları da büyük önem taşır. Zira sadece müzelerde kalan ve gündelik yaşamdan kopan bir motif, zamanla taşıdığı anlamı yitirebilir; oysa modern bir objede veya dijital bir sanat eserinde yeniden hayat bulan geleneksel bir motif, geçmişin hikâyesini aktarmaya devam ederken bugünün insanıyla da duygusal bir bağ kurabilir. Bu yaklaşım, kültürel kimliğin yaşayan ve dinamik bir olgu olarak sürdürülmesine imkân tanımaktadır. Bu bağlamda, kültürel mirası yaşatma tartışmaları, yalnızca motiflerin estetik sürekliliği üzerine odaklanmakla kalmayıp, bu görsel mirasın dijital çağda hangi teknolojik araçlarla yeniden üretildiği ve dolaşıma sokulduğu sorunsalı ile de yakından ilişkilidir.

Teknolojik Yeniden Üretim ve Dijital Etkileşim

Dijitalleşme; bilgi ve iletişim teknolojilerinin hayatın tüm alanlarına yayılması sonucu meydana gelen ve bilginin elektronik ortamlarda saklanıp iletilmesine imkân tanıyan bir dönüşümü ifade etmektedir. Dijital teknolojilerin 21. yüzyılda hızla gelişmesi, kültürel mirasın tanımlanma, korunma ve geleceğe aktarılma yöntemlerinde köklü değişimlere neden olmuştur. Zaman ve mekân kısıtlarını ortadan kaldıran dijital platformlar, kültürel mirasın çok daha geniş kitlelere ulaşmasına imkân vermektedir. Örneğin, artık bir ülkenin müzelerini ya da arşivlerini fiziksel olarak o ülkeye gitmeye gerek kalmadan çevrimiçi gezmek ve tarihî eserleri yüksek çözünürlüklü dijital ortamlarda ayrıntılı biçimde incelemek mümkündür. UNESCO da dijital erişimin artırılmasını, öğrencilerin ve araştırmacıların tarihî bağlamları keşfedip kültürel mirasla bağ kurabilmesi yolunda temel bir hedef olarak görmektedir (Kunt, 2023, ss. 49-51). Sonuç olarak, dijitalleşme çağında kültürel mirasın korunması ve yaygınlaştırılması işi, teknolojinin sunduğu yeni imkânlar sayesinde geleneksel yöntemlerin ötesine geçmiş ve yeni bir boyuta taşınmıştır (Vacchio ve Bifulco, 2022, s. 4; Kunt, 2023, s. 51). Bu dönüşümün doğal bir uzantısı olarak dijitalleşme, yalnızca kültürel mirasa erişim yollarını

değil, aynı zamanda mirasın yeniden üretilme ve deneyimlenme biçimlerini de temelden dönüştüren etkileşime dayalı teknolojileri beraberinde getirmektedir.

Dijitalleşme çağında teknolojik yeniden üretim, özellikle etkileşimli dijital ortamlar aracılığıyla hayata geçirilmektedir. Sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojileri, geleneksel kültürel unsurları çok boyutlu ve etkileşimli olarak sunmaktadır. Böylelikle kullanıcılar, sergi deneyimine aktif biçimde katılabilmektedir (Portalés, Rodrigues, Gonçalves, Alba ve Sebastián, 2018, s. 1-2). Türkiye’de, sanal müze turları ile 360° video, üç boyutlu modelleme ve mobil uygulamalar kullanılarak zenginleştirilmiş sergi deneyimleri tasarlanmaktadır. Örneğin, Topkapı Halı Müzesi ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi gibi kurumlarda hayata geçirilen uygulamalar, dünyadaki örneklere benzer biçimde VR/AR, 360° video ve üç boyutlu modelleme tekniklerini kullanmaktadır (Kunt, 2023, s.56). Kryvuts, Gonchar, Skorokhodova, ve Radomskyi’nin (2021, ss. 147-154) yaptıkları araştırmada, etkileşimli dijital ortamların müze ziyaretçilerinin kendi aralarındaki iletişimi güçlendirdiğini ve onları sergi alanında daha aktif bir katılıma yönlendirdiğini ortaya koymuştur. Sonuç olarak, dijital etkileşim teknolojilerinin kültürel miras alanında deneyimsel pazarlama boyutunu pekiştirdiği ve ziyaretçilerin sergilenen eserlere duygusal bir bağ kurmasını kolaylaştırdığı dile getirilmektedir (Rialti vd., 2016, ss. 1062-1063). Etkileşimli dijital ortamların sunduğu bu yeni deneyim biçimleri, kültürel mirasın sergilenme tarzını dönüştürmekle kalmayıp tasarım süreçlerindeki üretim yöntemlerini de değiştirmektedir. Böylece yapay zekâ temelli uygulamaların önemi daha görünür hale gelmektedir.

Yapay zekâ (AI) ve bilgisayar destekli tasarım teknolojileri, geleneksel motiflerin yeniden üretilmesi ve çağdaş tasarım alanına entegre edilmesinde kilit rol oynamaktadır. Örneğin Bulat ve Bozacı (2025, s. 319), yapay zekâ teknolojilerinin tasarım süreçlerini hem kolaylaştırıp hızlandırdığını hem de kültürel mirasa dayalı tasarımların geliştirilmesi için yeni fırsatlar oluşturduğunu vurgulamaktadır. Midjourney gibi üretken yapay zekâ uygulamaları, geleneksel süsleme öğelerinin çok sayıda varyasyonla ve kısa sürede modern tasarımlara uyarlanmasını mümkün kılmakta; bu süreçte kültürel miras unsurları hem biçimsel hem de içeriksel olarak yeniden yorumlanmaktadır (Bulat ve Bozacı, 2025, ss. 319-322). Aynı doğrultuda, bilgisayar destekli tasarım aracılığıyla otuz geleneksel motif dijital ortamda bir araya getirilerek “füzyon motifler” adı verilen kombinasyonlar oluşturulmuş; bu motifler ev tekstili ürünlerinde uygulanmak suretiyle modern pazara uygun yeni tasarımlar ortaya konmuştur (Sudheshna ve Babel, 2019, s. 436). Zeng ve Gu (2022, s. 687) gerçekleştirdikleri çalışmada, Çin kültürüne ait aslan motifinin dijital çağda yeniden yorumlanması sürecinde mobil ve etkileşimli platformların kullanılabilmesi sayesinde bu motifin özünün halka son derece ilgi çekici bir biçimde sunulabildiğini vurgulamıştır. Böylece dijital araçlar, geleneksel estetiği korurken yenilikçi ürün geliştirmeye olanak tanıyan esnek bir yeniden üretim zemini sunmaktadır.

Dijitalleşen sanat ortamında AI yalnız teknik bir araç değil, aynı zamanda üretim sürecinin aktörlerinden biri haline gelmiş; bu durum, Benjamin’in mekanik yeniden üretim kavramının ötesine geçen yeni bir tartışma alanı yaratmıştır. Benjamin’in teknolojik çoğaltmanın sanat eserinin “aurasını” zedelediği yönündeki tezine karşılık, günümüzde yapay zekâ ile üretilen eserlerde yaratıcı edim insan, algoritma ve veri setleri arasında dağıtılmış bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu durum sanatta özgünlük, yetkin sanatçı figürü ve izleyici-algı ilişkisini yeniden düşünmeyi gerektirmektedir. Bar-Gil (2025, ss. 6440-6441), yapay zekâ ile gerçekleştirilen sanat üretimlerinin bir yandan Benjamin’in öngördüğü auratik kaybı belli ölçülerde doğruladığını, ancak diğer yandan sanatsal üretimin demokratikleşmesi ve yeni diyalojik ilişkilerin ortaya çıkması açısından yeni bir olanak sağladığını ifade etmektedir. Bu tartışma dijital sanat üretiminin yalnız estetik ve ontolojik boyutlarını değil, aynı zamanda eserlerin dolaşımını, mülkiyetini ve özgünlüğünü düzenleyen yeni teknolojik altyapıları da gündeme getirmektedir.

Blokszincir ve NFT teknolojileri ise yeniden üretimi hem teknik hem de ekonomik düzlemde dönüştürmektedir. Kültürel miras alanında blockchain teknolojisinin üç ana kullanım alanı olduğu belirtilmektedir: eserlerin kaynağının ve özgünlüğünün doğrulanması, dijital sanat eserlerinin tokenleştirilmesi ve dijital telif hakları yönetimi (Vacchio ve Bifulco, 2022, ss. 5-6). NFT’ler, geleneksel sanat eserleri ve motiflerin benzersiz dijital varlıklara dönüştürülerek alınıp satılabilmesini

sağlayarak, kültürel mirasla ilgili üretimlerin küresel dijital piyasalarda dolaşıma girmesine imkân tanımaktadır. Güner'in (2024, s. 19), çalışmasında dijital sanatta yerel olanın küreselleşmesinin kültürel değerlerin korunması, tanıtılması ve yaygınlaştırılması açısından aracı rol oynadığını gözlemlediğini aktarmaktadır. NFT teknolojisinin yerel kültürel unsurları küresel pazara taşıyarak hem ekonomik değer üretebildiğini hem de kültürel tanınırlığı artırabildiğini göstermektedir.

Son olarak, somut olmayan kültürel miras öğelerinin dijital platformlarda yaşatılması, teknolojik yeniden üretim ve dijital etkileşim bağlamında önemli bir sürdürülebilirlik boyutu taşır. Dijital miras uygulamaları; geleneksel el sanatları, müzik, dans gibi unsurları sanal ortamlarda geniş kitlelerle buluşturarak etkileşimli bir öğrenme ve deneyim alanı yaratmaktadır. COVID-19 sonrası dönemde, üç boyutlu tarama, VR ve yapay zekâ gibi teknolojilerin somut olmayan miras projelerinde daha yoğun biçimde kullanılmaya başlandığı; bunun da genç kuşaklar arasında mirasa yönelik ilgi ve katılımı artırdığı saptanmıştır. Öte yandan, kalitesiz içerik, yetersiz temsil veya sanal gerçeklik kullanımında ortaya çıkan fiziksel rahatsızlıklar gibi etmenlerin kullanıcıların teknolojiyi benimsemesini sınırlayabildiği ve bu durumun literatürde “teknolojik ikilem” olarak adlandırıldığı belirtilmektedir (Ye, Ruan, Xia, ve Gu, 2025, ss. 2-3). Güncel bir derleme, dijital kültürel miras alanında VR/AR deneyimleri, dijital arşivler ve etkileşimli sergi rehberlerinin öne çıktığını; gelecekte ise yenilikçi sanal teknolojiler ve entegre veri tabanlarıyla desteklenen, etik ve içerik doğruluğuna duyarlı uygulamaların geliştirilmesinin gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Lian ve Xie, 2024, s. 2). Tüm bulgular, teknolojik yeniden üretim ve dijital etkileşimin, geleneksel motiflerin çağdaş dünyada yeniden üretilip yaşatılmasına ve kültürel etkileşimin küresel ölçekte artmasına imkân tanıdığını; ancak bunun başarıya ulaşmasının, teknolojik imkânlarla birlikte kültürel özün korunmasına yönelik duyarlı bir yaklaşımı zorunlu kıldığını göstermektedir.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın metodolojik çerçevesi ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen araştırma modeli, evren ve örneklem seçimi, veri toplama araçlarının geliştirilme süreci ile verilerin toplanması ve analiz aşamalarına ilişkin bilgiler alt başlıklar hâlinde sunulmaktadır. Araştırma sürecinde izlenen yol haritası, elde edilen bulguların güvenilirliğini ve geçerliğini destekleyecek biçimde kurgulanmıştır.

Araştırma Modeli/Deseni

Bu araştırmada nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırma deseni olarak, döküman analizi ve görsel çözümleme teknikleri bir arada kullanılmıştır. Nitel araştırma modeli, geleneksel motiflerin dijital ortamdaki yeniden üretimini derinlemesine incelemeye imkân tanıyan esnek bir çerçeve sunmuştur. Çalışma, Walter Benjamin'in *aura* kavramı etrafında şekillenen kavramsal bir zemine oturtulmuştur. Bu kapsamda araştırma, betimsel ve yorumlayıcı bir nitel desen şeklinde tasarlanmıştır; kültürel miras unsurlarının dijital bağlamdaki dönüşümü, özgünlük ve auratik değer açısından incelenmiştir.

Çalışma Grubu/Evren ve Örneklem

Araştırma deseninin belirlenmesinin ardından, çalışmanın yürütüleceği evren ve örneklemin tanımlanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın kapsamını oluşturan evren ve bu evren içinden seçilen örneklem şu şekilde belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini, geleneksel motiflerin dijital ortamda yeniden üretimine yönelik güncel sanat uygulamaları ve projeler oluşturmuştur. Bu geniş evren içinden, amaçlı örnekleme yöntemiyle konuya ışık tutacak nitelikteki örnekler seçilmiştir. Örneklem seçiminde, incelenen olgunun farklı boyutlarını yansıtabilecek ve kültürel mirasın dijital etkileşimini somutlaştırabilecek çeşitli eserlerin bulunmasına özen gösterilmiştir. Örnekler; NFT sergiler, dijital sanat projeleri ve etkileşimli dijital uygulamalar olmak üzere üç ana kategori altında belirlenmiştir.

Belirlenen örneklem grubunda, geleneksel motiflerin teknolojik yeniden üretimini farklı biçimlerde ele alan uygulamalara yer verilmiştir. NFT sergileri kapsamında, kültürel motiflerin dijital

sanat eseri olarak blokzincir tabanlı platformlarda sunulduğu bir sergi örneği incelenmiştir. Dijital sanat projeleri arasında, geleneksel desen ve motifleri yeni medya sanatı formunda yeniden yorumlayan dijital enstalasyon çalışmaları seçilmiştir. Etkileşimli dijital uygulamalar arasında, geleneksel desen ve motifler ile etkileşim imkânı sunan bir uygulama seçilmiştir. Örnekleme oluşturan eser ve projeler, geleneksel motiflerin dijital bağlamda sunumu ve dönüştürülmesini yansıtan ve tartışmaya imkân veren vakalardan oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Evren ve örneklemin belirlenmesinin ardından, bu örneklemden elde edilecek verilerin hangi araçlarla toplanacağı belirlenmiştir. Araştırmada birden çok nitel veri toplama aracı ve tekniğinden yararlanılmıştır. Döküman analizi kapsamında, incelenen sergi ve projelere ait yazılı belgeler ve kayıtlar toplanmıştır. Bu belgeler arasında çalışmalara ait görseller, çevrimiçi sergi açıklamaları, dijital sanat projelerinin tanıtım metinleri ve röportajları ile ilgili diğer dijital dokümanlar bulunmuştur. Bu dokümanlar, motiflerin dijital ortamdaki sunumu ve bağlamı hakkında ayrıntılı bilgi edinmesini sağlamıştır. Ayrıca, görsel veri toplama aracı olarak çeşitli görsel materyaller, sergi ve röportaj videoları arşivlenmiştir. Kısaca, veri toplama araçları olarak yazılı dokümanlar ve görsel materyaller kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama araçlarının belirlenmesinin ardından, elde edilen verilerin nasıl bir süreçle toplanacağı ve hangi analiz yöntemleriyle çözümleneceği belirlenmiştir. Toplanan nitel veriler, araştırmanın amaç ve soruları doğrultusunda hem içerik analizi hem de görsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. İlk olarak, yazılı dokümanlar üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. Bu süreçte, özellikle dijitalleşmenin geleneksel motiflerin auratik değeri üzerindeki etkisi, özgünlük/otantiklik algısı, estetik ve materyal dönüşüm gibi araştırma açısından kritik temaları ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Toplanan nitel verilerin betimsel analizi ise, araştırmanın amacı doğrultusunda “aura” kavramı odağında çözümlenmiştir.

Görsel verilerin analizinde ise Walter Benjamin’in *aura* kavramı, çalışmaların dijital sunumlarını karşılaştırmada bir değerlendirme kriteri olarak işlev görmüştür. Bu kavramsal çerçeve yardımıyla dijital yeniden üretimin, motiflerin auratik değerinde olası bir azalma veya dönüşüm yaratıp yaratmadığı ve dijital ortamda yeni bir otantiklik duygusunun ortaya çıkıp çıkmadığı nitel olarak incelenmiştir. Analiz sonuçları, nitel araştırma geleneğine uygun biçimde betimleyici bir yaklaşımla sunulmuş; doğrudan alıntılar (örneğin, sanatçı görüşmelerinden alınan ifadeler) ve görsel örnek tasvirleri ile desteklenmiştir. Tüm bu analiz süreci sonunda, dijitalleşmenin geleneksel motiflerin aurası üzerindeki etkilerine ve dijital bağlamda ortaya çıkan yeni özgünlük biçimlerine dair derinlemesine bir anlayış geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu yönetsel yaklaşım, araştırma sorularını kapsamlı şekilde yanıtlamaya ve kültürel mirasın dijital etkileşimine ilişkin bilimsel ve özgün içgörüler sunmaya hizmet etmiştir.

Araştırma Etiği

Çalışma, yöntemi itibarıyla etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular

Bu bölümde, seçilen örnek çalışmaların içerikleri ve uygulanan dijital teknikler kısaca tanıtılmış ve Walter Benjamin’in “aura” kavramı çerçevesinde kuramsal olarak çözümlenmiştir. Benjamin’in *Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretilebildiği Çağda Sanat Yapıtı* (1936) makalesinde ortaya koyduğu fikirler, özellikle sanat eserinin biricikliği (tekilliği), şimdi ve burada oluşu (mekân/zaman bağlılığı) ile törenselleşmiş değeri konularında dijital çağ sanatını değerlendirmemiz için önemli bir kuramsal çerçeve sunmuştur. Benjamin’in ortaya koyduğu bu teorik çerçeve ile günümüz dijital sanat pratiklerini ve geleneksel motiflerin dijital araçlarla çoğaltılmasının onların özgünlüğünü

ve auratik değerini yok edip etmediği ya da dijitalleşmeyle bu motiflerin çağdaş bağlamda yeniden yorumlanarak yeni anlam ve değer kazanıp kazanmadığı sorusuna odaklanılmıştır.

Bu bölümde; NFT sergiler, dijital sanat projeleri ve etkileşimli dijital uygulamalar olmak üzere üç ana kategori altında amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen dijital sergi ve uygulama örneklerine dair teknik ve içerik bilgiler ilgili web adreslerinde yer alan sergi tanıtım metinlerinden ve sanatçı röportajlarından derlenmiştir.

Gelenekselden Dijitale Anadolu Motifleri : “Hagia” NFT Projesi



Görsel 1: Hagia (<https://kaosgl.org/haber/gelenekselden-dijitale-anadolu-motifleri-hagia> adresinden 25.10.2025 tarihinde erişilmiştir.)

Geleneksel Türk motiflerinin dijital sanat ile buluştuğu ve NFT (Non-Fungible Token) olarak sergilendiği projeler, kültürel mirası çağdaş dijital platformlara taşıma açısından dikkat çekmiştir. “Dijital sanatçı Sedat Boynueğri, eğitimi sonrası Türkiye’ye dönerek Anadolu’nun zengin motif geleneğini dijital illüstrasyon, 3B modelleme ve animasyon teknikleriyle yeniden yorumlamış; her biri Türkiye’nin 81 iline özgü motiflerden esinlenen dijital eserler üretmiş ve bunları NFT formatında satışa sunmuştur.” NFT platformları, bu eserlerin sergilenmesi ve küresel alıcıya ulaştırılması için yeni bir mecra görevi görmüştür. Sanatçı NFT’yi dijital sanatçılar için *bir satış kanalı, bir sergileme mecrası* olarak tanımlamış; fotoğrafçıların ve dijital animasyonla uğraşan sanatçıların da eserlerini bu formatta sunabildiğine dikkat çekmiştir (Sayın ve Özaçar, 2021). Yanı sıra sanatçı, proje bittiğinde sadece dijital ortamda kalmaması ve daha çok insana ulaşabilmesi için yurt dışında oldukça yaygın bir kullanım olan *Sticker Art*’ı kullandıklarını belirtmiştir. Bunun altında yatan sebebi ise; “yaptıkları sanatı gerçekten duvarların arasında olmaması gerektiğini düşünmeleri olduğunu ifade etmiştir. Şehirlerin en derinlerinden, diplerinden ve samimiyetinden hikayeler bulmaya çalıştıklarını belirten Boynueğri, bu hikayelerin şehirlerin seslerinin de sokaklarda olduğunu düşündüklerini ve insanları sokaklarda yakalamayı ve onları QR kod aracılığı ile Hagia dünyasına göndermeyi amaçladıklarını söylemiştir” (Janok, N, 2022).

“Boynueğri’nin projesi, yalnızca teknik bir aktarım değil, yaratıcı bir yeniden üretim süreci olmuştur. Ankara Kalesi’nde bir kilim ustasının yanında çalışarak Anadolu motiflerini yerinde öğrenen sanatçı, ilk olarak babaannesinin kilimindeki motifleri dijital ortama aktardıklarını ve bu desenlerle oynadıklarını” ifade etmiştir (Sayın ve Özaçar, 2021). Safranbolu için safran bitkisinin hikâyesi ile tarihi evlerin kapı tokmaklarındaki motifleri, Samsun için Amazon kadınları efsanesini dijital tasarımla birleştirerek her şehri özgün bir dijital motifle temsil etmeyi amaçlamıştır. Böylece proje, yerel motifleri sembolik anlatılarla ilişkilendirerek hem görsel bir *motif haritası* oluşturmuş hem de geleneksel desenleri küresel dijital sanat sahnesine taşımıştır. Bu durum, Zeng ve Gu’nun (2022) internet ve büyük veri çağının, geleneksel motiflerin miras ve gelişimine hizmet eden yeni dijital sunum biçimleri yarattığı yönündeki tespitleriyle de örtüşmüştür.

Dijital çağda çoğaltma kapasitesi, Benjamin'in yaşadığı dönemi aşan bir düzeye ulaşmıştır. Dijital bir eser sıfır kalite kaybıyla sonsuz kez kopyalanabilmiş ve internet aracılığıyla anında küresel ölçekte yayılabilmiştir. Bu bakımdan dijitalleşme, mekanik yeniden üretimin uç bir biçimi olarak değerlendirilmiştir. Geleneksel motiflerin ekranlarda, sosyal medyada ve dijital galerilerde sürekli dolaşıma girmesi, onların yer ve zamanla kurdukları özgün ilişkiyi dönüştürmüştür. Benjamin'in "Aura, bir mesafenin (ne kadar yakın olsa da) tekil görünümüdür" sözünü hatırlarsak, dijitalleşme bu mesafeyi kapatmış; motifleri her an ve her yerde erişilebilir kılmıştır (Benjamin, 2008, s. 22). Bu durum, auratik otoritenin ve otantiklik algısının zayıflamasına yol açtığı ölçüde Benjamin'in endişelerini doğrular nitelikte değerlendirilmiştir.

Sedat Boynueğri'nin projesi, bu teoriyi somutlayan güncel bir örnek olmuştur. Anadolu motifleri, NFT formatında çoğaltılıp küresel izleyiciye sunulduğunda, kilim üzerindeki özgün fiziksel varlığından ve yerel ritüel bağlamından uzaklaşmıştır. Buna karşın, sanatçının motifleri yalnızca kopyalayamayıp, her şehir için özgül hikâyelerle ve dijital efektlerle yeniden kurgulaması, Benjamin'in çerçevesini kısmen aşan yeni bir özgünlük imkânına işaret etmiştir. Safranbolu'da safran bitkisinin öyküsü ile kapı tokmaklarındaki motiflerin birleşmesi ya da Samsun'da Amazon kadınları efsanesinin dijital bir motif aracılığıyla görselleştirilmesi, geleneksel öğelerden beslenen yeni eserler ortaya çıkarmıştır. NFT teknolojisi de dijital esere benzersizlik ve izlenebilirlik atfederek, dijital ortamda *biriciklik* kurgusunu kısmen yeniden inşa etmeyi denemiştir.

Bu açıdan bakıldığında, dijitalleşme yalnızca auratik değeri *yitiren* bir süreç değil, aynı zamanda motiflere yeni yaşam çevrimleri ve anlam katmanları kazandıran bir yeniden üretim zemini olarak değerlendirilmiştir. Chen, Peng, Tan, Luo, ve Wang, (2025) ile Zeng ve Gu (2022), makalelerinde dijital teknolojilerin genç kuşaklar nezdinde geleneksel öğelere yeni bir cazibe kattığını ve böylece kültürel devamlılığa hizmet ettiğini belirtmişlerdir. Boynueğri'nin projesi de benzer biçimde, Anadolu'nun yerel motiflerini küresel dijital sanat sahnesine taşıyarak hem kültürel farkındalığı artırmış hem de motifleri unutulmaktan koruyan çağdaş bir estetik bağlam sunmuştur.

Sonuç olarak, Benjamin'in *aura* kavramı bu projede dijitalleşmenin ikili doğasını açığa çıkaran bir merceğe işlevi görmüştür. Bir yandan motifler, orijinal bağamlarından kopararak sergilenme ve dolaşım değeri üzerinden yeniden konumlandırılmış; bu durum auratik çözülmeyi beraberinde getirmiştir. Öte yandan yaratıcı dijital yeniden üretim ve NFT gibi araçlar, motiflere yeni bir özgünlük ve görünürlük kazandırabilmiştir. Bu diyalektik süreç, geleneksel motiflerin dijital çağda hem kayıplar hem de kazanımlar eşliğinde yeni bir kültürel varoluşa geçtiğini göstermiştir. Önemli olanın, bu dönüşümün kültürel anlamı gözetken, araştırmaya dayalı ve bağlama duyarlı bir yaklaşımla yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır; Boynueğri'nin motiflerin anlamını yerinde öğrenme çabası ve her bir ili özgül bir hikâye üzerinden temsil etme niyeti bu anlamda dikkat çekici bir örnek oluşturmıştır.

“Anadolu Motifleri” Dijital Sanat Sergisi



Görsel 2: Anadolu Motifleri (<https://www.btsoekonomi.com/haber-detay/anadolu-motiflerini-yapay-zeka-ile-bulusturan-sergi-hometex-te> adresinden 30.10.2025 tarihinde erişilmiştir.)

Anadolu Motifleri dijital sanat sergisi, Anadolu medeniyetlerinin görsel motiflerini çağdaş dijital teknolojilerle buluşturan yenilikçi bir proje olarak ortaya çıkmıştır. Sergi, 2025 yılında İstanbul Fuar Merkezi'nde düzenlenen HOMETEX Ev Tekstili Fuarı'nda, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası iştiraki KFA Fuarcılık organizasyonu ile izleyiciyle buluşmuştur. Sanatçı Gökhan Doğan'ın "deneyimlenebilir eser serisi" olarak tanımladığı koleksiyon, Göbeklitepe'den günümüze Anadolu medeniyetlerinin hikâyelerini dijital ortamda anlatmayı amaçlamıştır (Keskin, 2025).

Sergide, yapay zekâ destekli üretim teknikleriyle her dakikada bir özgün motif yaratılmış, kapalı bir dijital bilgi kütüphanesinden beslenen sistem geçmiş dönemlerin mimari üsluplarını, sanatını ve kültürel birikimini işleyerek ilgili medeniyetlerin estetik izlerini taşıyan desenler oluşturmuştur. Üretken (generatif) yapay zekâ, dijital kolaj ve görsel eşleme (mapping) gibi yöntemler bir arada kullanılmış; büyük dijital ekranlara yansıtılan motifler, hareket algılayıcı sensörler sayesinde izleyicinin konum ve jestlerine gerçek zamanlı tepki vermiştir. Böylece ziyaretçiler, motifler karşısında beden hareketleriyle desenleri akışkan biçimde değiştirebilmiş, çokduyulu ve interaktif bir deneyim yaşamıştır. HOMETEX fuar alanının sergileme mecrası olarak seçilmesi, projeyi klasik bir sanat galerisi bağlamından çıkarıp endüstriyel bir fuar çerçevesine yerleştirmiş; sanat eserinin mekânı ve izleyici profili bakımından da farklı bir deneyim sunmuştur (btsoekonomi.com, 2025).

Dijital teknolojilerle üretilen sanat eserleri, Benjamin'in dönemine kıyasla çok daha radikal bir yeniden üretilebilirlik kapasitesine sahip olmuştur. Sayısal veriye dayalı sanat ürünleri sonsuz kez kopyalanabilmiş ve her kopya aslının birebir aynısı olabilmıştır; bu durum, "orijinal" ve "kopya" ayrımını bulanıklaştırmıştır (Betancourt, 2006). İlk bakışta bu durum, Benjamin'in tanımladığı aura'nın bütünüyle ortadan kalktığı izlenimini vermiştir. Ancak çağdaş tartışmalar, aura'nın tamamen yok olmak yerine farklı biçimlerde yeniden üretildiğini savunmuştur. Arslan (2018, s. 409), dijital üretim ortamındaki birçok sanat formunun Benjamin'in aura kriterlerine uymasa da halen tümüyle kaybolmadığını, aksine başka medya biçimlerinde yeniden şekillendiğini belirtmiştir. Özellikle VR, AR ve etkileşimli enstalasyonların izleyicide yeni türden bir "hakikat hissi" uyandırdığı; izleyicinin eserin içine daldığı sürükleyici (immersive) deneyimlerin aura kavramını yeniden düşündürdüğü ifade edilmiştir. Bu tartışmalar, dijital yeniden üretimin yalnızca teknik bir çoğaltım süreci olmadığını, aynı zamanda belirli kültürel imgelerin yeni bağlamlarda nasıl anlam kazandığını incelemeyi gerekli kılan örnekleri de gündeme getirmiştir.

Bu bağlamda *Anadolu Motifleri* sergisi, aura'nın hem çözülüşünü hem de dönüşümünü aynı anda bünyesinde barındıran bir örnek olarak değerlendirilmiştir. Anadolu medeniyetlerinin motifleri tarihsel olarak güçlü bir aura'ya sahip olmuştur; tapınak mimarisi, el dokuması kilimler veya çini süslemeler gibi bağlamlar içindeki tekil varlıkları onlara yerel ve törensel bir değer kazandırmıştır. Projede bu motifler, fiziksel bağlamlarından koparılıp dijital ekrana ve üretken yapay zekâyâ taşınmış; bu durum Benjamin'in anlamda motiflerin geleneksel *şimdi ve burada* konumundan uzaklaşması anlamına gelmiştir. Motifler artık ekranda, sürekli yeniden üretilen ve değişen dijital imgeler haline gelmiş; mekâna bağlı kimlikleri çözülmüştür. Bununla birlikte proje, salt kopyalama değil, üretken bir yeniden yaratım sunmuştur. "Yapay zekâ her dakikada yeni ve özgün bir desen üretmiş; sanatçının ifadesiyle 'biricik' motifler ortaya çıkmıştır" (btsoekonomi.com, 2025). Bu durum, tekillik fikrini farklı bir düzlemde yeniden gündeme getirmiştir: Tek bir orijinal yerine, ardışık ve geçici tekil anlar (her dakika ortaya çıkan ve sonra kaybolan motifler) ortaya çıkmıştır. İzleyici, tam o anda beliren motifle *orada ve o anda* karşılaşmış; bu anlık karşılaşmalar sahne sanatlarındaki canlı performanslar gibi yeniden üretilemez deneyimler hissi uyandırmıştır.

Etkileşim boyutu da bu yeni aura biçiminin bir parçası olmuştur. İzleyicinin el hareketleriyle motiflerin formunu akışkan biçimde değiştirebilmesi, onu pasif izleyiciden *ortak yaratıcı* konumuna taşımıştır (btsoekonomi.com, 2025). Benjamin'in vurguladığı mesafe ve ulaşılmazlık burada bilinçli olarak ortadan kaldırılmıştır. Buna karşın, izleyicinin eserle kurduğu bu yakın ve kişisel ilişki kendi deneyimine özgü yeni bir anlam katmanı oluşturmuştur. Bu nedenle sergi, geleneksel aurayı zayıflatırken izleyici merkezli ve deneyimsel bir *dijital aura* inşa etmiştir. Serginin fuar ortamında sunulması, sanatın sergilenme değerini daha da öne çıkarmıştır. HOMETEX gibi ticari bir mekân, sanat eserini elit galerilerden çıkarıp geniş kitlelerin gündelik dolaşımına sokmuştur (Keskin, 2025).

Bu durum Benjamin'in teşhir değerinin yükselişi hakkındaki tespitiyle uyumlu olmuştur; aynı zamanda motifleri beklenmedik bir bağlamda görünür kılmış ve onları yeni izleyici gruplarıyla buluşturmuştur. Böylece motifler bir yandan fiziksel orijinal bağlamlarından kopmuş, diğer yandan kültürel mirasın tanıtımı ve hatırlanması açısından yeni bir rol üstlenmiştir.

Sonuç olarak *Anadolu Motifleri* dijital sergisi, Benjamin'in aura kavramının temel boyutları olan tekillik, mekân/zaman bağı ve törenselleşmiş değer açısından hem kayıp hem de dönüşüm içeren karmaşık bir örnek sunmuştur. Motiflerin fiziksel bağlamdan kopararak sonsuzca yeniden üretilebilir dijital imgeler haline gelmesi klasik aura'yı zayıflatmış; buna karşın generatif üretim, sürükleyici (immersive) deneyim ve izleyici etkileşimi çağdaş bir *dijital aura* biçiminin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu ikili durum, dijital çağ sanatının doğasında var olan yaratıcı gerilime işaret etmiştir: Gelenekselin kaybıyla birlikte, onun yeniden keşfedilmesine imkân veren yeni bir estetik ve deneyim alanı ortaya çıkmıştır.

“All The Good Memories Are Stored” Dijital Sanat Yerleştirilmesi



Görsel 3: As if it's not your home (<https://digitalartawards.io/artists/56-cem-sonel-and-ramazan-can/works/7479-cem-sonel-and-ramazan-can-as-if-its-not-your-home-2024/> adresinden 01.11.2025 tarihinde erişilmiştir.)

Ramazan Can ve Cem Şönel tarafından oluşturulan *All The Good Memories Are Stored* başlıklı dijital sanat yerleştirilmesi, 15 Kasım 2024 ile 12 Ocak 2025 tarihleri arasında Anna Laudel İstanbul'da sergilenmiştir. Bu sergi, iki sanatçının ortak ve bireysel sanatsal pratiklerini bütünleştirerek zaman ve hafıza kavramlarını merkezine almıştır. Sergide, halı dokuması ve beton gibi geleneksel malzemeler ile neon ve LED ışık enstalasyonları gibi dijital unsurlar birlikte kullanılmıştır. Böylece hem nostaljik hem de çağdaş bir ifade dili ortaya çıkmış ve geçmişin zanaatkarlığı ile modern teknolojinin kesişiminde bir görsel anlatı oluşmuştur. Özellikle Anadolu halı motifleri gibi kültürel imgelerin hem somut bir nesne hem de dijital bir imge olarak yeniden yorumlanması, kişisel anılar ile kolektif hafızanın birlikte düşünülmesine olanak tanıyan bir zemin oluşturmuştur (annalaudel.gallery, 2024; cornucopia.net, 2025).

Yılda iki kez çevrimiçi ve basılı olarak yayımlanan Cornucopia dergisinin web sitesinde, Ramazan Can ve Cem Şönel'in dijital sanat sergisine ilişkin bir yazıda *As if it's not your home* başlıklı esere ilişkin olarak, “fiziksel bir halının aynı halının LED ekran üzerindeki dijital yansımasıyla yan yana sergilendiği ve duvarlarda akan ikili (binary) kod dizilerinin fiziksel ve sanal dünyalar arasındaki sınırı bulanıklaştırdığı belirtilmiştir” (cornucopia.net, 2025). Bu tür yapıtlar, sergi genelinde gözlemlenen geçmişe ait sembollerin dijital çağın diline çevrilmesi yoluyla belleğin kırılğan ancak yeniden inşa edilebilir doğasının vurgulanması şeklindeki yaklaşımı somutlaştırmıştır. Kolektif bellek fikri serginin merkezinde yer almıştır; sanatçılar ise bireysel anıları ortak bir hafıza havuzunda yorumlamayı tercih etmiştir (annalaudel.gallery, 2024). Bu bağlamda Anadolu halı motifleri, bir yandan el dokuması

somut objeler olarak sergilenmiş, diğer yandan piksel tabanlı dijital görüntülere dönüştürülerek yeni bir temsili katmana taşınmıştır.

Dijital çağda, Benjamin'in sözünü ettiği mekanik çoğaltımın ötesine geçen bir üretim ve dolaşım biçimi gözlemlenmiştir. Dijital teknoloji, orijinal-kopya ayrımını iyice bulanıklaştırmış ve bir görüntünün farklı mecralarda, sonsuz sayıda ve aynı nitelikte yeniden üretilebilmesine olanak tanımıştır. Douglas Davis, dijital üretim çağında sanat eserinin *fiziksel ve biçimsel olarak bir bukalemun* haline geldiğini, orijinal ile kopya arasında artık net bir kavramsal sınır kalmadığını ileri sürerken bu duruma dikkat çekmiştir (Wood, S., 2015). Bu bağlamda Benjamin'in aura tezi dijital sanat tartışmaları için hâlâ açıklayıcı olsa da kavramı daha karmaşık bir zemine taşınmıştır. *All The Good Memories Are Stored* sergisindeki halı motiflerinin dönüşümü bu açıdan çarpıcı bir örnek sunmuştur. Ramazan Can'ın pratiğinde önemli bir yer tutan Yörük kültürüne ait halı motifleri, tarihsel bağlamlarından koparılmış ve beton, LED ekran ve ikili kod gibi çağdaş öğelerle birlikte kurgulanmıştır (digitalartawards.io, 2025). Sanatçı, bu motifleri neo-ekspresyonist öğeler ve dijital estetikle harmanlayarak yeni formlar yaratmış ve Benjamin'in *nesneyi kabuğundan soyup aurayı tahrip etme* metaforunu hatırlatacak biçimde geleneksel kullanım bağlamını bozmuştur (Benjamin, W., 1935, s. 5). Fiziksel halının dijital ekranlarda pikselleşmiş görüntüye dönüşmesi, el dokuması halının taşıdığı zanaatkarlık ve mekâna bağlılık üzerinden tanımlanan klasik auranın çözülmesine işaret etmiştir.

Bununla birlikte sanatçılar, bu çözülmeyi salt kayıp olarak değil, yeni bir anlatı imkânı olarak değerlendirmiştir. Analog ve dijital medyumların yan yana kullanımı, geçmiş ile gelecek arasında bir geçit işlevi görmüş; böylece motifler yeni bir anlam katmanına kavuşmuştur. Sanatçıların “medyumların üçüncü bir kimlik oluşturduğu” ve “atkı-çözgü örgüsünün dijital ekranların matematiksel estetiğiyle diyaloga girdiği” yönündeki ifadeleri, hedeflenen şeyin yalnızca çoğaltım değil, malzeme ve anlam düzeyinde bir melezlik olduğunu göstermiştir (digitalartawards.io, 2025). Bu tür bir melezlik, Benjamin'in tarif ettiği aura çözümlenmesini tamamen reddetmese de dijital çağda *ikinci düzey* bir aura, yani eserin fikir, kod ve izleyiciyle kurduğu etkileşimden beslenen yeni bir auratik değer önerilmiştir (Sankey, M., 2016). Bu estetik ve kavramsal melezlik, yalnızca auratik deneyimin yeniden tanımlanmasına katkı sunmakla kalmamış, aynı zamanda dijital çağda belleğin ve kültürel hatırlamanın nasıl yeniden kurulduğuna ilişkin tartışmalar için de verimli bir zemin hazırlamıştır.

Kolektif hafıza bağlamında, sergi Benjamin'in mekanik çoğaltım tezini Andreas Huyssen'in modern bellek tartışmalarıyla birleştiren bir konumda durmuştur. Huyssen (1995, s.5) belleğin *geçmişe doğrudan erişim değil, şimdide geçmişin temsili* olduğunu, modern toplumda bellek saplantısının hızlı teknolojik modernleşmeye ve *yüksek teknoloji amnezisine* karşı bir direnç biçimi olarak ortaya çıktığını belirtmiştir. Sergide, halı motiflerinin LED ışıklar ve ikili kodlarla yeniden kurulması, belleğin arşivsel bir depolama değil, her seferinde yeniden inşa edilen yaşayan bir süreç olduğunu göstermiştir. Can ve Şönel, işlerini “geçmişin bilgisini geleceğe taşıyan ve izleyiciyi bu zamansız yolculuğa katılmaya davet eden” bir süreç olarak tanımlamış ve dijital teknolojiyi bu belleksel yeniden inşa için aktif bir araç olarak konumlandırmıştır (digitalartawards.io, 2025). Bu çerçevede, Benjamin'in ritüel değerden sergileme değerine geçiş saptaması ile serginin dijital aura olarak adlandırılabilir yeni bir deneyim alanı sunduğu söylenebilir. Anadolu halı motiflerinin LED paneller, ikili kodlar ve pikselleşmiş yüzeyler aracılığıyla yeniden görünür kılınması, bir yandan özgün bağlamı gevşetmiş, diğer yandan motifleri güncel izleyicinin hafıza repertuarına kazandırmıştır (annalaudel.gallery, 2024).

Sonuç olarak *All The Good Memories Are Stored*, Benjamin'in mekanik çoğaltım çağında tarif ettiği aura çözümlenmesini dijital üretimin koşulları altında yeniden düşünmemize imkân tanıyan özgün bir örnek sunmuştur. Sergide kültürel motifler, klasik anlamda tekil ve otantik bir orijinalden uzaklaşmış; analog-dijital melez kurgu, kolektif hafızayı dijital estetikle birleştirerek yeni bir anlam ve deneyim alanı açmıştır. Bu yeni alanda, sanat eserinin değeri yalnızca tekillik ve otantiklikten değil, etkileşim, erişilebilirlik ve izleyicide yarattığı düşünsel/duygusal rezonans üzerinden de tanımlanmıştır. Bu açıdan sergi, dijital çağda aura kavramının tamamen yok olmaktan ziyade dönüşüp çoğul biçimler aldığı gösteren önemli bir örnek olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Önceki bölümlerde sunulan bulgular ve tartışmalar doğrultusunda, çalışmadan çıkan temel sonuç, geleneksel motiflerin teknolojik yeniden üretiminin *aura* kavramında belirgin bir dönüşüme yol açtığıdır. Geleneksel motifler dijital veya mekanik ortamlar aracılığıyla çoğaltıldığında, özgün eserlerin *burada ve şimdisi* ile kültürel bağlamından kopma riski ortaya çıkmaktadır. Bu durum, motiflerin ait olduğu tarihsel ve kültürel katmanların otantik özelliklerini kısmen yitirerek yalnızca biçimsel birer desen olarak algılanmasına neden olabilmektedir. Nitekim çalışmada incelenen örnekler de göstermektedir ki, bir motifin orijinal anlam dünyası göz ardı edilip yalnız estetik bir unsur olarak yeniden üretildiğinde, o motifin taşıdığı derin sembolik anlam ve kültürel bütünlük zayıflayabilmektedir. Yani, Walter Benjamin'in ifade ettiği şekliyle sanat eserine özgü *aura*, teknolojik çoğaltma süreciyle birlikte zayıflamakta ve nitelik değiştirmektedir. Ancak bu dönüşüm mutlak bir yitim olarak görülmemelidir; aksine *aura*'nın yapısı dönüşerek yeni koşullara uyum sağlamaktadır. Teknolojik yeniden üretim, bir yandan geleneksel motiflerin daha geniş kitlelere ulaşmasını, korunmasını ve yeniden yorumlanmasını mümkün kılarak kültürel mirasın sürekliliğine hizmet etmekte, diğer yandan bu motiflerin özgün bağlamdan uzaklaşması nedeniyle algılanış biçimlerini değiştirmektedir. Bu ikili durum, çalışmanın ortaya koyduğu önemli bir bulgu olarak, dijital çağda kültürel değerleri yaşatmanın fırsat ve risklerini birlikte değerlendirmek gerektiğine işaret etmektedir.

Bu araştırma, geleneksel motifler ve *aura* olgusu arasındaki ilişkiyi çağdaş teknolojik bağlamda ele alması bakımından literatürde özgün bir katkı sunmaktadır. Çalışmanın özgünlüğü, Walter Benjamin'in klasik *mekanik yeniden üretim* kuramını geleneksel motiflerin dijital çağdaki serüveni üzerinden yeniden yorumlamasında yatmaktadır. Literatürde *aura* kavramının genellikle sanat eserleri veya genel kültürel miras perspektifinde incelendiği görülürken, bu çalışma özgün bir odaklanmayla geleneksel motiflerin yeniden üretimine odaklanarak önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Elde edilen bulgular, kültürel mirasın dijitalleştirilmesi sürecinde otantiklik, özgünlük ve değer aktarımı konularında yeni bir bakış açısı geliştirilmesine imkân tanımıştır. Özellikle, teknolojik çoğaltmanın sadece teknik bir süreç olmadığını, aynı zamanda kültürel anlamların dönüşümüne yol açtığını ortaya koymak, çalışmanın en önemli katkılarından biridir. Bu kapsamda, araştırma sonuçları hem kuramsal literatüre bir katkı sağlamakta hem de uygulamada kültürel miras yönetimi, tasarım ve dijital arşivleme gibi alanlarda dengeleyici stratejiler geliştirilmesine ışık tutmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, geleneksel motiflerin modern teknolojilerle etkileşimini incelerken, kültürel mirasın geleceğine yönelik eleştirel bir bilinç geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Elde edilen sonuçlar, aynı zamanda gelecekte yapılabilecek araştırmalar için çeşitli açılımlar sunmaktadır. İlk olarak, farklı disiplinlerde derinlemesine vaka analizleri yapılarak teknolojik yeniden üretimin her türlü geleneksel sanat unsurundaki etkileri incelenebilir. Örneğin, ileride gerçekleştirilecek çalışmalar, farklı kültürlerle ait motiflerin dijital ortamdaki algılanışı üzerine karşılaştırmalı değerlendirmeler yaparak bu çalışmanın bulgularını genelleleyebilir. İkinci olarak, izleyici veya kullanıcı perspektifinden yapılacak nitel ve nicel araştırmalar, yeniden üretilmiş motiflerin *aurasının* hedef kitle tarafından nasıl deneyimlendiğini ortaya koyabilir. Bu sayede, dijital ortamda sunulan kültürel öğelerin algılanan otantikliğini ölçmek ve orijinal eserle kurulan bağın gücünü değerlendirmek mümkün olacaktır. Üçüncü olarak, yeni teknolojilerin (örneğin artırılmış gerçeklik, sanal müzeler veya NFT gibi blokzincir tabanlı doğrulama araçları) geleneksel motiflerin aurasını koruyup koruyamayacağı incelenmeye değerdir. Özellikle NFT gibi özgünlük ve sahiplik vurgusu yapan dijital araçların, Benjamin'in bahsettiği *aura* kavramını dijital düzlemde yeniden canlandırma potansiyeli taşıyıp taşımadığı araştırılabilir. Ayrıca, tasarım ve kültürel miras eğitimine yönelik çalışmalarla, genç kuşak tasarımcı ve sanatçıların bu motifleri teknolojik araçlarla kullanırken kültürel anlamı nasıl muhafaza edebileceklerine dair rehber ilkeler geliştirilebilir.

Sonuç itibarıyla, bu çalışma geleneksel motiflerin teknolojik yeniden üretimi sürecinde kültürel değerlerin korunması ile yenilikçi üretim pratikleri arasındaki hassas dengeyi vurgulayarak hem kuramsal hem de pratik düzeyde önemli çıkarımlar sunmuştur. Geleneksel motiflerin dijital çağda

yaşatılması, yalnızca teknik bir aktarım meselesi değil, aynı zamanda kültürel ve estetik değerlerin yeni nesillere iletilme biçimidir. Bu araştırmanın bulguları, kültürel miras unsurlarının dijital platformlarda yeniden hayat bulurken özgün ruhunu koruma çabasının önemini gözler önüne sermektedir. Sonuç olarak, teknoloji ile kültür mirası arasındaki etkileşimin doğru yönetilmesi halinde, geleneksel motiflerin hem daha geniş kitlelere ulaşabileceği hem de özgün kimliklerini koruyabileceği yönünde iyimser bir perspektif sunulmaktadır. Bu bakış açısı, gelecekte kültürel mirasın sürdürülebilirliği ve yenilenmesi konusunda yapılacak çalışmalara ilham verecek niteliktedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmaya yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışmasına neden olabilecek herhangi bir durum söz konusu değildir.

Kaynaklar

- Arslan, C. (2018). Dijital yeniden üretim çağında sanat eseri: "Aura" kavramının dijital sanat bağlamında yeniden değerlendirilmesi. *Art-Sanat*, (9), 405-417.
- Anna Laudel Gallery. (2024). *All the good memories are stored* (Exhibition text). Retrieved from <https://annalaudel.gallery/exhibitions/ramazan-can-cem-sonelall-the-good-memories-are-stored-november-15-january-12-2024-istanbul/#:~:text=From%20November%2015%2C%202024%2C%20to,merging%20tradition%20with%20contemporary%20expression%20in%2001.11.2025.>
- Bar-Gil, O. (2025). The transformation of artistic creation: from Benjamin's reproduction to AI generation. *AI and Society*, 40(6), 6439–6453. doi: 10.1007/s00146-025-02432-5.
- Benjamin, W. (1936). The work of art in the age of mechanical reproduction (translated. Zohn, H.) New York: *Schocken Books*, 1969.
- Benjamin, W. (2008). The work of art in the age of mechanical reproduction. Second Edition. (translated. Jephcott, E. ve Zohn, H.) Cambridge, Massachusetts: *Harvard University Press*.
- Benjamin, W. (2015). Teknik olarak yeniden-üretilebilirlik çağında sanat yapıtı (çev. A. C. Altunkanat). İstanbul: *Zeplin Kitap*. (Orijinal çalışma 1936'da yayınlanmıştır).
- Betancourt, M., (2006 Sep. 5). *The aura of the digital*. Retrieved from <https://journals.uvic.ca/index.php/ctheory/issue/view/853> in 30.10.2025.
- Bulat, F., ve Bozacı, İ. (2025). Kültürel mirasa dayalı tasarımda yapay zekânın kullanımı: Midjourney örneği. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 11(4), 318-327.
- Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Ekonomi Dergisi. (2025). *Anadolu motiflerini yapay zeka ile buluşturan sergi HOMETEX'te*. <https://www.btsoekonomi.com/haber-detay/anadolu-motiflerini-yapay-zeka-ile-bulusturan-sergi-hometex-te> adresinden 30.10.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Chen, J. (2025). Cultural heritage and artistic innovation of decorative patterns: A case study of contemporary fiber art. *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 25(3), 256-266.

- Chen, Y., Peng, Y., Tan, Y., Luo, G., and Wang, M. (2025). Achieving cultural heritage sustainability through digital technology: Public aesthetic perception of digital dunhuang murals. *Sustainability*, 17(17), 7887. doi: 10.3390/su17177887.
- Cornucopia Magazine. (2025). *All the good memories are stored* (Exhibition review/diary entry). Retrieved from <https://www.cornucopia.net/events/all-the-good-memories-are-stored/#:~:text=As%20if%20it%E2%80%99s%20not%20your,works%20are%20at%20times%20fragmented> in 01.11.2025.
- Digital Art Awards. (2025). *Cem Sonel and Ramazan Can – Artist Statement*. Retrieved from <https://digitalartawards.io/artists/56-cem-sonel-and-ramazan-can/> in 01.11.2025.
- Güner, A. (2024). Glocal touches in digital art. *Art and Interpretation*, 44, 13-21.
- Huang, W., Xiang, H., Liang, W., Li, X., and Lai, G. (2018). The design of visual communication for intangible cultural heritage in product form. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 275, 294-298.
- Huyssen, A. (1995). *Twilight memories: Marking time in a culture of amnesia* (1st ed.). Routledge. doi: 10.4324/9780203610213.
- Janok N., (2022, 10 Şubat). *Gelenekselden dijital Anadolu motifleri: Hagia*. (Sedat Boynueğri'nin projesini anlatan söyleşi). <https://kaosgl.org/haber/gelenekselden-dijital-anadolu-motifleri-hagia> adresinden 25.10.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Kızılaslan, N., ve İsmailoğlu, D. K. (2021). Teknolojinin ve dijitalleşmenin geleneksel türk sanatlarına yansımaları. *Medeniyet Sanat-İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 7(1), 105-126.
- Keskin, Y. (2025, 23 Mayıs). 'Anadolu Motifleri' dijital sanat sergisi HOMETEX'te yoğun ilgi gördü. *Demirören Haber Ajansı (DHA)*. <https://www.dha.com.tr/yerel-haberler/bursa/osmangazi/anadolu-motifleri-dijital-sanat-sergisi-homet-2645030#:~:text=Serginin%20temel%20yapısına%20ilişkin%20bilgi,ilgili%20döneme%20referans%20veren%20bir> adresinden 30.10.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Kryvuts, S., Gonchar, O., Skorokhodova, A., and Radomskyi, M. (2021). The phenomenon of digital art as a means of preservation of cultural heritage works. *Muzeológia a Kultúrne Dedičstvo*, 9(1), 145-156.
- Kunt, S. (2023). Dijitalleşme çağında kültürel mirası yeniden yorumlamak. *Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 49-60.
- Kutucu, A. (2024). *Geleneksel sanatların kripto NFT ile değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Latour, B., and Lowe, A. (2010). The migration of the aura or how to explore the original through its facsimiles. In T. Bartscherer (Ed.), *Switching Codes: Thinking Through Digital Technology in the Humanities and the Arts* (pp. 275-297). Chicago: University of Chicago Press.
- Lian, Y., and Xie, J. (2024). The evolution of digital cultural heritage research: Identifying key trends, hotspots, and challenges through bibliometric analysis. *Sustainability*, 16(16), 7125. doi: 10.3390/su16167125.
- Portalés, C., Rodrigues, J. M. F., Gonçalves, A. R., Alba, E., and Sebastián, J. (2018). Digital cultural heritage. *Multimodal Technologies and Interaction*, 2(3), 58. doi: 10.3390/mti2030058.

- Rialti, R., Zollo, L., Ciappei, C., and Laudano, M. (2016). *Digital cultural heritage marketing: The role of digital technologies in cultural heritage valorization*. 2016 Global Marketing Conference Proceedings, 1062-1063.
- Sankey, M. (2016 Aug. 16). *Walter Benjamin on instagram in the age of digital reproduction*. *Michael Sankey: Thoughts – ideas – images*. Retrieved from <https://michaelsankey.com/2024/09/02/walter-benjamin-on-instagram-in-the-age-of-digital-reproduction/> DOI:10.13140/RG.2.1.1806.6169 in 01.20.2025.
- Sayın, E., ve Özacar, İ. U. (2021, 29 Nisan). *Geleneksel motifler NFT'yle hayat buluyor*. *TRT Haber Kültür-Sanat*. (Sedat Boynueğri'nin projesini anlatan haber metni). <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/geleneksel-motifler-nftyle-hayat-buluyor-576791.html#:~:text=Image%3A%20Dijital%20Sanat%C3%A7%C4%B1%20Sedat%20Boynue%C4%9Fri,Sanat%C3%A7%C4%B1%20Sedat%20Boynue%C4%9Fri> adresinden 25.10.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Sevim, B. A. (2010). Kitle iletişim araçları bağlamında modern kültür ve Walter Benjamin'in aura kavramı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)*, 3(11), 507-519.
- Sudheshna, A. A., and Babel, R. (2019). Digitalization of motifs: Traditional to contemporary through CAD. *Asian Journal of Home Science*, 14(2), 436-438.
- Wood, S. (2015 May 7). *Art in the age of digital production*. Retrieved from <https://medium.com/@samwooddoowmas/the-work-of-art-in-the-age-of-digital-production-90edab080e33> in 01.11.2025.
- Vacchio, E. D., and Bifulco, F. (2022). Blockchain in cultural heritage: Insights from literature review. *Sustainability*, 14(4), 2324. doi: 10.3390/su14042324.
- Ye, X., Ruan, Y., Xia, S., and Gu, L. (2025). Adoption of digital intangible cultural heritage: a configurational study integrating UTAUT2 and immersion theory. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12(1), 23. doi: 10.1057/s41599-024-04222-8.
- Zhang, B., Cheng, P., Deng, L., Romainoor, N. H., Han, J., and Luo, G. (2023). Can AI-generated art stimulate the sustainability of intangible cultural heritage? A quantitative research on cultural and creative products of new year prints generated by ai. *Heliyon*, 9, e20477. doi: 10.1016/j.heliyon.2023.e20477.
- Zeng, Y. X., and Gu, L. (2022, July). A study of traditional motifs in the context of digitalization. In 2022 3rd International Conference on Language, Art and Cultural Exchange (ICLACE 2022) (pp. 687-690). *Atlantis Press*.

Extended Abstract

Introduction

This study examines the technological reproduction of traditional motifs from a theoretical perspective, discussing the effects of digitization on the meaning and aura of cultural heritage. Walter Benjamin's concept of aura, which defines the unique existence of a work of art and the spirit derived from its context, serves as the theoretical foundation. The question of how modern technological reproduction techniques transform or erode this spiritual atmosphere constitutes the core inquiry of the study.

In an era of rapid digital innovation, traditional art motifs—patterns and symbols carrying cultural and historical meanings—are increasingly reproduced and reinterpreted through modern technologies. According to Benjamin's classic theory, when a work of art is mechanically reproduced, its aura weakens, as each copy diminishes something from the work's context and original authority. In the context of today's digital design tools and AI-based creative practices, this theoretical perspective is more relevant than ever.

Traditional motifs found in textiles, architecture, or craft design carry rich symbolic narratives and social values. However, when these motifs are reproduced digitally, there is a risk that their cultural context and symbolic aura may change or disappear. The aim of this research is to reveal the extent to which the aura of traditional motifs is preserved, weakened, or transformed through technological reproduction, and to evaluate the role of digital interaction opportunities in the dissemination and preservation of cultural heritage. The study addresses a significant gap in the literature: while the importance of preserving cultural heritage in the digital age is frequently emphasized, the impact of modern design technologies—especially artificial intelligence tools—on the abstract authenticity of cultural motifs has not been sufficiently researched.

Method

This section presents the methodological framework of the study in detail. The research model, study group, data collection tools, and procedures for data collection and analysis are each addressed under separate subheadings. Together, these components outline the systematic approach adopted throughout the research process.

Research Model/Design

This study addresses the auratic transformation that occurs in the reproduction of traditional motifs in a digital context using a qualitative research approach. Based on a descriptive and interpretive analysis pattern, the study employs visual analysis and document review techniques. The theoretical groundwork is built on Walter Benjamin's concept of aura. The research focuses on the re-representation of cultural heritage objects in the digital environment, aiming to understand the extent to which the values of originality, context, and authenticity of these motifs are preserved, transformed, or lost.

Study Group/Population and Sample

The research universe consists of contemporary art practices where traditional motifs are reproduced through technological tools. Digital projects with a high representational power of cultural context were selected from this universe using purposive sampling. The examples examined were classified into three main categories: NFT exhibitions, digital art projects, and interactive digital applications.

Data Collection Tools

Both written and visual sources were used in the data collection process. Written documents included exhibition promotional texts, project descriptions, artist interviews, and online content, while visual data was obtained from exhibition screenshots, project interfaces, and video recordings.

Data Collection and Analysis

The data obtained was interpreted using content analysis and visual analysis methods. In content analysis, the transformations encountered in transferring traditional motifs to the digital environment were analyzed through thematic focuses such as the weakening or displacement of auratic value, visual identity, and the perception of authenticity. In the visual analysis process, Benjamin's aura theory served as a conceptual framework for evaluating digital presentations. The methodological approach opened up a discussion not only on the technical aspects of digitization practices but also on the ethical, aesthetic, and semantic dimensions of cultural representation.

Research Ethics

The study does not require ethics committee approval due to its methodology.

Findings

The ideas put forward by Walter Benjamin in his essay "The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction" (1936)—particularly the uniqueness of the artwork, its presence in the here and now, and its ritual value—provide an important theoretical framework for evaluating art in the digital age. This study examines contemporary digital art practices through this lens, questioning whether the reproduction of traditional motifs using digital tools destroys their originality and auratic value, or whether these motifs gain new meaning through digitalization. Examples were selected using purposive sampling to reflect different dimensions of the phenomenon and concretize the digital interaction of cultural heritage.

Benjamin's concept of aura served as a lens for understanding the dual nature of digitization through descriptive analysis. On the one hand, motifs are detached from their original contexts and repositioned according to their display and circulation value, leading to the dissolution of the auratic effect. On the other hand, creative digital reproduction methods confer new originality and visibility on motifs.

Conclusion, Discussion and Recommendations

Findings confirm that Benjamin's concept of aura remains highly relevant in the digital age. When a motif is detached from its original context and digitally reproduced, its ritual and historical layers may weaken. However, the aura does not disappear completely but can reappear in a new form. Digital motifs shared on platforms or presented in different exhibition spaces can reach wide audiences and create a new type of digital aura—one stemming not only from originality but also from accessibility and the reinterpretation of creativity through technology.

Based on the results, various recommendations can be made. Designers should approach technology not as a context-independent tool but as a process integrated with cultural knowledge. Artificial intelligence tools should be trained to recognize cultural context, and ethical guidelines should be integrated into the system. Cultural institutions should digitize traditional motifs with their correct contexts and create open-access motif archives. Future research is recommended to evaluate differences in audience perception between original and digitally reproduced works and to examine the potential of technologies such as augmented reality or blockchain for preserving authenticity. The ultimate aim is to turn technology into a tool that enriches the cultural value of traditional motifs.